

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

**VEŘEJNÝ
OCHRÁNCE
PRÁV**

Svazky osob stejného pohlaví v mezinárodním a evropském kontextu

Karel Suda

Párový život homosexuálně orientovaných osob

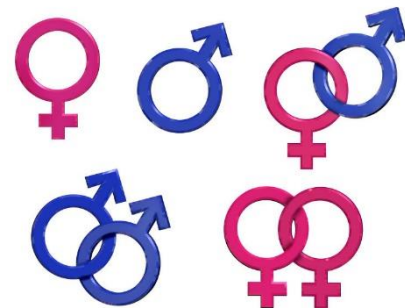
- **Celibát, „krycí manželství“**
- **Kohabitace**
- **Zákonem uznané svazky**
 - stejnopohlavní manželství
 - registrovaná partnerství

Stejnopohlavní manželství nebo „registrované partnerství“?

STEJNOPOHLAVNÍ MANŽELSTVÍ	REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ
Právní status odpovídající soužití heterosexuálních párů	Specifický právní status
Unifikovaná podoba	Různé podoby
Manželství je obecným výrazem rodinného života a obecná forma stabilizace párových vztahů	Manželství je unikátní „tradiční“ institucí zajišťující především trvání lidského pokolení
Rovnost v právech a povinnostech	„Statusové výluky“ soukromoprávní i veřejnoprávní

**UNITARISTICKÁ
A KOMUNITARISTICKÁ
KONCEPCE**

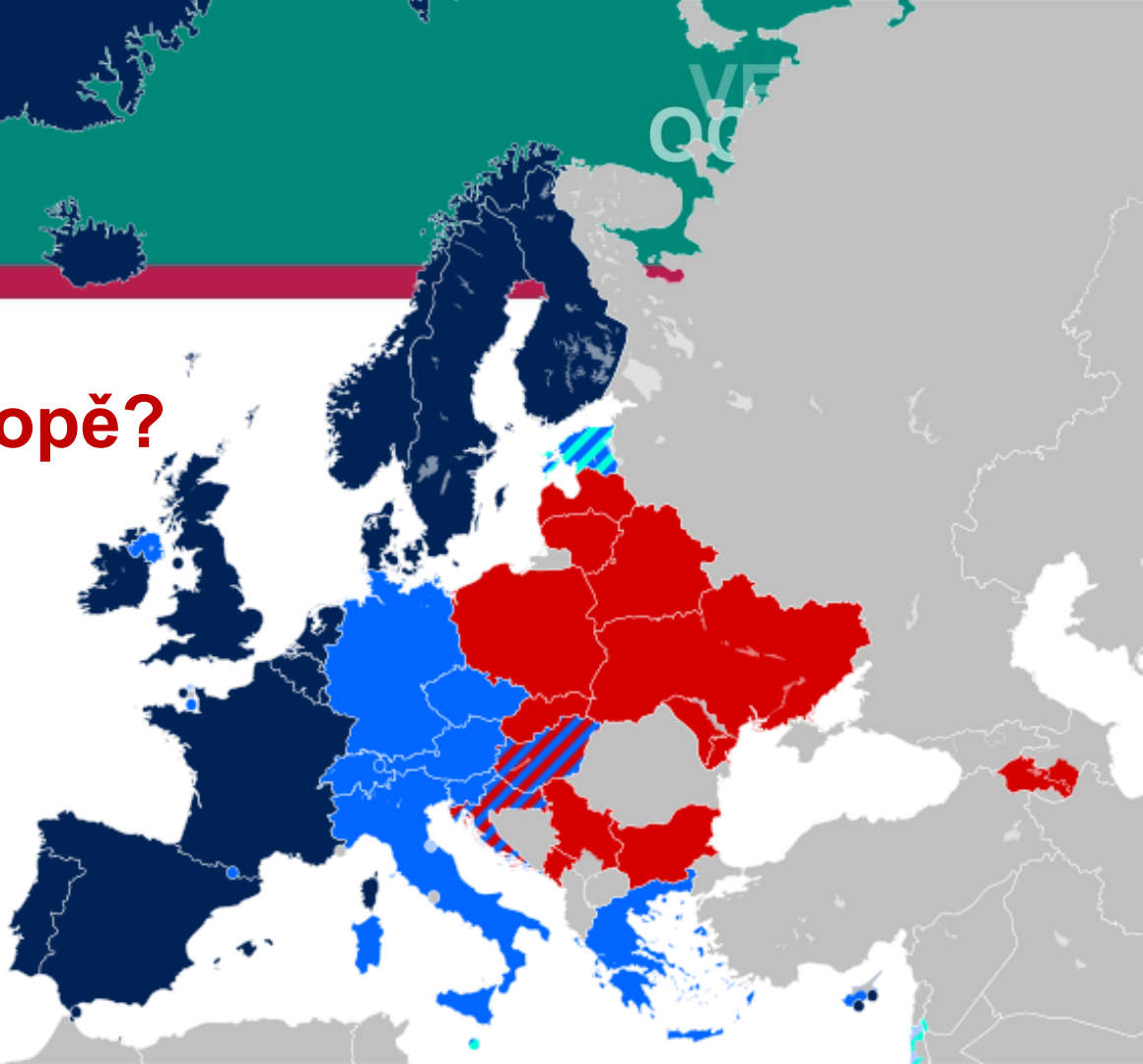

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

VF
QQ

Jaká je situace v Evropě?

Zdroj mapy:

By Silje L. Bakke - Own work. This file was derived from: Same sex marriage map Europe.svg, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2494693>

Role unijního a evropského regionálního práva v úpravě stejnopohlavních svazků

- **Zejména zajištění ochrany základních lidských práv – ÚOLPZS, antidiskriminační unijní směrnice**
 - zákaz diskriminace
 - ochrana soukromého a rodinného života: *vztah mezi dvěma homosexuálními osobami lze považovat za "rodinný život," (Schalk a Kopf proti Rakousku)*
 - právo uzavřít manželství
- **Tři věcné oblasti zájmu:**
 - právo na uzavření manželství/ registrovaného partnerství
 - problematika „statusových výluk“ spojených s registrovaným partnerstvím
 - právo na osvojení (*resp. právo být veden na seznamu osob vhodných stát se osvojiteli – právo na osvojení jako takové neexistuje!*)

Právo na uzavření stejnopohlavního manželství

- Čl. 12 ÚOLPZS: ženy a muži mají právo na uzavření manželství (znění od 50. let 20. století) – evolutivní interpretace?
- *Schalk a Kopf proti Rakousku (2010)*: čl. 12 se na stejnopohlavní páry vztahuje tehdy, pokud právo členského státu manželství stejnopohlavních párů uznává
- *Chapin a Charpentier proti Francii (2016)*: ač o 6 let později, prakticky zcela totožné závěry

= UNIVERZÁLNÍ PRÁVO NA UZAVŘENÍ STEJNOPOHLAVNÍHO MANŽELSTVÍ NEEXISTUJE!

Právo na uzavření registrovaného partnerství

- Ochrana prostřednictvím čl. 8 (soukromý a rodinný život), nikoli čl. 12 ÚOLPZS!
- *Schalk a Kopf proti Rakousku (2010)*: vyhýbavé a nekonkrétní vyjádření – nedostatek celospolečenského konsenzu, úvahy překračující konkrétní fakta případu = právo na uzavření registrovaného partnerství ESLP nedovodil
- ***Oliari a ostatní proti Itálii (2015)!!!***
 - schopnost vytvářet oddané a stabilní páry a potřeba jejich ochrany
 - potřeba uznání stejnopohlavního vztahu
 - všeobecná společenská uznanost – ale vzhledem k poměrům v Itálii!

**= EXISTUJE UNIVERZÁLNÍ PRÁVO NA UZAVŘENÍ
REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ? JE PŘENOSITELNÉ?**

Obecné „statusové výluky“ vážící se k registrovanému partnerství

- Charakterizují institut registrovaného partnerství, v komparaci s běžným manželství na něj vrhají určité stigma, zejména pohledem homosexuálně orientovaných osob
- Statusové výluky jako forma diskriminace?
- Dvě skupiny:
 - „soukromoprávní“
 - „veřejnoprávní“

„SOUKROMOPRÁVNÍ“ STATUSOVÉ VÝLUKY	„VEŘEJNOPRÁVNÍ“ STATUSOVÉ VÝLUKY
Znevýhodnění v přístupu k soukromoprávním oprávněním	Znevýhodnění ve veřejnoprávních oblastech
Dědictví, ochrana osobnosti, bydlení	Daně, sociální zabezpečení
Rozhodující je fakticita a dlouhodobost svazku, nikoli konkrétní forma a sexuální orientace partnerů	Pro účely předmětných výhod jsou RP a M srovnatelné, rozhodující je trvalost a vzájemný závazek podpory a pomoci
<i>Simpson proti Spojenému (ESLP, 1986) království, Kozak proti Polsku (ESLP, 2010)</i>	<i>Zejm. Hay (SDEU, 2013)</i>

= VÝLUKY LZE HODNOTIT JAKO DISKRIMINAČNÍ!

„Právo na osvojení“ (v kostce)

- Národní soudy nemohou odmítnout svěřit dítě do výchovy jeho biologického rodiče pouze na základě toho, že je tento rodič homosexuálně orientovaný (*Da Silva Mouta proti Portugalsku*)
- **Individuální osvojení** - státní orgány se při rozhodování o povolení individuálního osvojení nesmí dopustit rozlišování na základě sexuální orientace, jinak se jedná o porušení zákazu diskriminace v čl. 14 Úmluvy (*E. B. proti Francii* -> nález ÚS ČR)
- „**Přiosvojení**“ – manželství má „speciální“ povahu a nesezdané kohabitanice ani RP s ním nelze poměřovat; nicméně jisté prolomení stereotypů, akceptace alternativních rodin (*X. a ostatní proti Rakousku*)
- **Společné osvojení** – ticho po pěšině, pouze praxe sousedních států!

Pár slov závěrem

- Statusové výluky nadále existují a stejnopohlavní páry nemají stejný právní status!
- Praxe nadále zůstává nejednotná
- Mezinárodní soudní praxe poskytuje určitá interpretační vodítka – po letech viditelné posuny v chápání stejnopohlavních svazků a homoparentálních rodin – hranice a apely jsou ale velmi neurčité
- Některá témata zůstávají nadále neotevřená

Co bude dál

Děkuji za pozornost

Kancelář veřejného ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno
Czech Republic

www.ochrance.cz

www.eso.ochrance.cz

[www.facebook.com: Veřejný
ochránce práv – ombudsman](https://www.facebook.com/veřejný-ochránce-práv-ombudsman)

www.twitter.com/ochranceprav